

Leterenji Poli à tun Galati kùluni dánafeebil'á ke Mpe yii à yaa yii cè mà jwo yii jyè Ieterenji funjø jwumpe e ke

Kini mege pi maha mpyi Turiki numε ke, Galati shiinbii mpyi a tèen lire kini i cyage k'e. Poli à tooyo shuunni pyi pi yyére na Jwumpe Nintanmpe yu, puru njwuñi tooy'e pìi mpyi a dá Yesu na. Nyε Poli Kile jwumpe jwuñkwooni kàntugo Galati shiinbil'á, Yahutuubii pìi mpyi a shà maa pi pyi na Yesu Kirisita dániañi kanni sì n-jà sùpya shwø u kapegigii na mε, fo mu aha a Yahutuubii làdaabii kurigii jaare mú. Lire e pi mpyi na yu na fànha ku nyε ku ki dánafeebii puni pi kwòn mà tàanna ná Yahutuubii làdaabil'e.

Poli à jwo na mu à pyi Yahutu yo, mu nyε a pyi Yahutu mà yo, sùpyire puni sí n-shwø Yesu Jwumpe Nintanmpe mpemu kurugo ke, na tire sùpyire kàlan'à kàntugo wà puru jwump'á. Poli à lógo na Galati dánafeebii wá na ñko raa kàntugo wàa Kile kun'á, si ntaha pire kafinivinibii ñwøh'i ke, ka u u ñge Ieterenji sém'a tùugo pi á, maa pi yεrε, bà pi si mpyi si ñkúu Jwumpe Nintanmpe na, si ñkwôro Kile kuni i mε. Yεrεyi Poli à kan pi á ke, yire yi nyε njε.

U à li cyée pi na na ur'à uye kan Kile á, na Kafoonji Yesu u à uru tun uru u a Jwumpe Nintanmpe yu. U à li cyée pi na mú, na uru ná Zheruzalemu dánafeebii kurunj'à bín'a tèen, dánafeebii pi nyε pi nyε Yahutuu mε, maa jwo pire kyaa na. Nde na

pir'à bê ke lire li nyε nde: pire dánafeebii nyε a yaa pi pyi Yahutuubii saliyanji nwəh'i mε (1--2).

U à uye tígile Kile Jwumpe Semenji na, maa yi yyaha jwo pi á na Yahutuubii saliyanji kuni naaranji i bà zhwoñji nyε na ntaa mε; ḥka mu aha dá Yesu Kirisita na, lire kanni li sí n-jà sùpya shwɔ (3--4).

Leterenji takwɔore e, u à yi jwo a waha pi á na pi piye yaha Kile Munaani l'a ḥkēenji, naha kurugo yε lire li maha sùpyanji yige Musa Saliyanji tugure nwəh'i, maa fānhe kan u á, u u kacenjekii shinji puni pyi. Kacenjekii puni yyaha yyére wuuni sí li nyε tàange (5--6).

Poli à fwù kan Galati dánafeebii kuruŋy'á

¹ Mii Poli u nyε Yesu Kirisita túnntunjø ke, mii u à ḥge leterenji tūugo yii á. Mii u pyi Yesu Kirisita túnntunjø, sùpya bà u à lire yaa mε, sùpya bà u à mii tun mε. Yesu Kirisita u à ñè a fworo kwùŋji i Tufoonji cye kurugo ke, uru ná Tufoonji Kile u à wwò lire na.

² Mii cìmpyiibii puni pi naha ná mii i ke, mii ná pire pi à wwò maa ḥge leterenji tūugo Galati kùluni dánafeebii kuruŋy'á.

³ Wuu Tuŋi Kile ná Kafoonji Yesu Kirisita pi nwɔ yii na, pi yyejiŋke kan yii á.

⁴ Yesu Kirisita u à uye kan mà pyi sáraga si wuu kapegigii yàfa wuu na, bà wuu si mpyi si fworo ḥge diŋyεnji nimpinji karigii puni i mà tāanna ná Tufoonji Kile nyii wuuni i mε.

⁵ Pèente ti taha Kile na tèrigii puni i, fo tèekwombaa. Amiina!

L'à Poli pâa, u lógo na Galati dânafeebil'à kuni laber  lw 

⁶ L'  mii p   s  l'e m   l  go na y   à wy  re na   ko raa k  ntugo w   Kile   , uru   jemu u à y   yyere maa   w   y   na maa y   shw   ke, mpii pi   y   na y   shwo  kanni jwumpe labali na yu ke, maa ntaha pire jwumpe   w  h'i,

⁷ mpemu n   Jwumpe Nintanmpe   y   ni  kin m  . Tire s  upyire na y   wuruge, Jwumpe Nintanmpe pu   y   na Kirisita kyaa yu ke, marii   caa s'a puru k  enji.

⁸ Wuu à   jemu jwo y   á Yesu kyaa na ke, l'  pyi wuu yabilimpii yo, l'  pyi Kile m  leke m   y  ri n  nyinji na yo, w   ha mpa yab  re jwo y   á, Kile u urufoo l  nya.

⁹ Mii à yi jwo y   á m   kw  , mii s   n  ru yi taha, Jwumpe Nintanmpe y   à l  go wuu   w   na, maa   e pu na ke, shin maha shin k   puru labala a jwo y   á jwu  kanni laber  lw   na ke, Kile u urufoo l  nya.

¹⁰ Naha y   na s  nji num   be? Mii na   caa si nt  an s  upyir'  laa, mii na   caa si nt  an Kile   ? S  upyire   y  i wuuni mii na mpyi be? Mii n'a mpyi na s  nji si nt  an s  upyir' , mii mpyi na s   n-pyi Kirisita b  aarapyi m  .

Pyin  kanni na Poli à pyi Yesu t  nntun   ke

¹¹ Mii la   y   y   li c   mii c  nmpyiibii, Jwumpe Nintanmpe mii à jwo y   á ke, pu   y   a fworo s  upy   e m  .

¹² Mii   y   a pu ta s  upy   á m  , w   m   s     y   a mii k  la pu na m  ,   ka Yesu Kirisita yabili   u à pu cy  e mii na.

¹³ Y   à mii pyin  kanni kyaa l  go m   mii yaha Yahutuubii Kile kuni i. Y   m   s   a c   na mii à Kile

dánafeebii kuruŋke kyérege fo mà tòro. Mii mpyi na li kòre si ku jya.

14 Yahutuubii Kile kuni jaaranji i, mii mpyi na yyenwɔge shiinbii puni yyaha na. Mii tiibii làdaabii kani mpyi a sàa waha mii na.

15 Nka Kile à jwɔ mii na mà mii ta mii sàha si mε, maa mii cwɔɔnro, mii a báare ur'á.

16 Amuni, li mú à pyi, l'à sàa bê u á mà u Jyanji cyēe mii na, mii s'a u kyaa yu supyishinji sanŋ'á, mpii pi nyε pi nyε Yahutuu mε, mii nyε a sùpya yíbe si nta li pyi mε.

17 Mpii pi à pyi Yesu túnntunmii mii yyaha na ke, mii nyε a shà Zheruzalemu i si pi nyε mε. Mii à tíl'a kàre Arabubii kìnì i, maa yíri wani mà kàre Damasi kànhe e.

18 Yyee taanre kàntugo na, mii à kàre Zheruzalemu kànhe e, mà sà canmpyaa kε ná kaŋkuro pyi Pyεri yyére si u cè.

19 Nka uru ná Kafoonji Yesu cìnmppworonji Yakuba baare e, mii saha nyε a Yesu túnntunji wabere nyε mε.

20 Kampyi kafinara mii na sémени na ntùuge yii á, Kile u nyε mii shèrεfoonji.

21 Lire kàntugo mii à kàre Siri kìnì i, maa yíri wani mà kàre Silisi kùluni i.

22 Nka fo mà sà nɔ lire tèni na, Zhude kùluni dánafeebii kuruŋyi mpyi na sàha ɳkwò a mii cè mε.

23 Pi mpyi a lógo kanna na nge u mpyi na pi kyérege si nta pi sige pi àha ndá Jwumpe Nintampe na mε, na uru u na pu yu sùpyir'á numε.

24 Lire e ke pi na Kile mεtange yíri mii kurugo.

2

Jwumpe Nintanmpe Poli mpyi na yu ke, Yesu tÙntunmpii sanmpil'á nyé puru na

¹ Nyé yyee ke ná sicyeer'á tòro ke, ka mii i nûr'a kàre Zheruzalemu kànhe e ná Barinabasi i. Titi mpyi a kàre ná wuu e mú.

² Mii à nde kùluni tøoge lwó, na ha na yé Kile yabilini u à li cyée mii na. Mii à nø wani ke, maa binn'a tèen ná dánafeebii jùñufeebil'e. Jwumpe Nintanmpe mii na yu supyishinji sann'á, mpyi pi nyé pi nyé Yahutuu mε, ka mii i jyé puru yyahe e mà jwo dánafeebii jùñufeebil'á. Mii la nyé a mpyi tafëere mii à fê tajja ná niñjaa Yesu Kirisita kurugo ke, tire ti kwôro kajwóo baa mε.

³⁻⁵ Nyé mà mii yaha wani, kafinivinibii pìi mpyi a piye pyi dánafee fiige maa ñwøhø a jyé wuu shwøhøl'e si nta ncè pyijkanni na Yesu Kirisita à wuu shwø MusaSaliyanji bilere na ke, si lire këege si nta wuu yaha bilere e sahanjki. Ali mà li ta mii naarañeeñi Titi mpyi Yahutu mε, pi la mpyi u u ñkwòn fànhe e mà tåanna ná Musa Saliyanji i. Ñka wuu nyé a ñen'a wuye yaha pi cye e tère niñkin i, maa lógo pi ñwø na mε, Jwumpe Nintanmpe pu nyé sèenji ke, bà puru si mpyi si ñkwôro yii á mε. Wuu ná Zheruzalemu dánafeebii kacwønribii mpyi a wwø ñwømee niñkin na, pi nyé a ñen'a fànha cyán Titi na u u ñkwòn mε.

⁶ Jwumpe Nintanmpe wuu na yu ke, pi sí nyé a ñen'a yaaga bâra puru na mε. (Sèenji na, pi tayyérege mpyi ñkemu ke, kuru nyé yaaga mii á mε, na ha kurugo yé Kile nyé a sùpya pwøøñø sùpya na mε.)

7 Sèeŋi na, pi à li ta na Kile à mii tun mii u sà a Jwumpe Nintanmpe yu supyishinji sann'á, bà u à Pyéri tun u sà a pu yu Yahutuubil'á mε.

8 Kileŋi u à fànhe kan Pyéri á maa u tun Yahutuubil'á ke, uru mú u à fànhe kan mii á maa mii tun supyishinji sann'á.

9 Amuni, Yakuba ná Pyéri ná Yuhana pire pi jyε jùŋufeebii, maa ntèen li taan na Kile à jwɔ mii na, mii u a nte túnnture pyi. Lire na pi à Barinabasi cyεge ná ndoge cû, si li cyée na wuu ná pire na jyε wwojεe. Wuu à binn'a tèen maa jwɔ li na na pire sí n-sà a Jwumpe Nintanmpe yu Yahutuubil'á. Wuu pi ke, wuu sí n-sà a pu yu supyishinji sann'á.

10 Pi à wuu jàare kanna na wuu àha funjø wwò dánafeebii fòŋjøfeebii na wani mε. Mii s'à fère sín maa lire pyi.

Poli à Pyéri la wwû Antiyøshi kànhe e

11 Nyε tèni i Pyéri à pa Antiyøshi kànhe e ke, l'à fwor'a yyére na u karigii pyiŋkanni mpyi a jwɔ mε, lire e mii à u tìŋe maa u cêegé sùpyire puni jyii na.

12 Pyéri làwwuge jùŋke ku ñke: u mpyi a fyânhà na lyí ná supyishinji sanŋi dánafeebil'e, lire mpyi a jwɔ, ñka pìl'à yíri Yakuba yyér'a pa, pire mpyi maha jwo na supyishinji sann'á yaa u kwòn Yahutuubii fiige, u à fyá pire na, maa li jwɔ cû na láre supyishinji sanŋi dánafeebii na, fo mà pa kàntugo wà pi á.

13 Lir'à pyi ke, ka Antiyøshi kànhe Yahutuubii dánafeebii sanmpii si mpyi jwɔmyahigii shuun-nifee Pyéri fiige. Ali Barinabasi yabilinji mpyi a taha pi fye e.

14 Mii à pa li kàaanmucya mà li ta Jwumpe Nintanmpe na sèenji ñgemu yu ke, pi nyé na jaare uru sèenji fye e mε, ka mii i yi jwo Pyeri á pi puni nyii na:

«Mu u nyé Yahutu ke, Kile kuni yyahe yyére zhènji kurugo mu à ñen'a Yahutuubii làdaabii pìi yaha maa mpyi supyishiñi sanñi fiige, lire mpyi a ñwɔ, ñka numε, naha na mu la nyé si supyishiñi sanñi kēenñe fànhé e si mpyi Yahutuu yε?»

15 Mii ná mu, wuu à si Yahutuu, wuu nyé supyishiñi sanñi fiige ñge u nyé u nyé a Kile kuni cè mε.

16 Nka lire ná li wuuni mú i, wuu à cè na sùpya sì n-jà n-tíi Kile yyahe taan mà lire jùñke pyi na u à MusaSaliyanji kurigii jaara mε. Dániyanji kanni cye kurugo Yesu Kirisita na, sùpya maha ntíi Kile yyahe taan. Lire kurugo wuu mú à dá Yesu Kirisita na, bà wuu si mpyi si ntíi Kile yyahe taan mε. Lire nyé Saliyanji kapyii mε, naha na yε sùpya sì n-sìi n-jà n-tíi ka lire jùñke si nta na u à Saliyanji kurigii jaara mε.»

17 Wuu pi ke, wuu na ñcaa si ntíi Yesu cye kurugo, ñka l'aha mpa nta na wuu na kapegigii pyi, lir'a li cyéé na Kirisita e cyi à fworo la? Mà byanhara bá la!

18 Mu aha fworo Musa Saliyanji kuni i mà pa Yesu Kirisita wuuni i, kàntugo yyére maa nûr'a fwor'a jyè lire kuni niñjyeeni i, lire cye kurugo mu maha nûr'a pyi Saliyanji këegëfoo.

19 Mii wi ke, mii à fworo Musa Saliyanji i. Lire e ke mii saha nyé uru Saliyanji ñwɔh'i mε. Uru Saliyanji yabiliñi ñgahanji u à mii pyi mii à fworo u e. Cyire pun'a pyi, bà mii si mpyi si nta mpyi Kile sùpya mε.

20 L'à pyi mu à jwo mii ná Kirisita à kwòro siñcyan kworokworocige na. Lire kurugo mii yabiliñi sáha bà u nyé na naye karigii cwɔɔnre mε. Nka Kirisita na nyé mii i. Kyaa maha kyaa mii na mpyi numε ke, mii à na cyεge taha Kile Jyanji na maa nta a li pyi. Uru u à mii kyaa táan uy'á, maa uye kan sáraga mii kurugo.

21 Kile à nwɔ mii na maa yaage ñkemu kan mii á ke, mii sì n-cyé kuru na mε. Kàmpyi Kile mpyi a jwo na mu aha ntaha Musa Saliyanji fye e na mu à tíi uru yyahe taan, lire tèni i ke, Kirisita kwùñji mpyi na sí n-pyi kajwɔ baa dε!

3

Kile à jwo na sùpyanji maha ntíi u dániyanji kurugo

1 Yii Galati dánafeebii funjɔ baa sùpyiibii! Jofoo u à yii le kuni nimpíini i yε? Mà li ta njùñke na Yesu à kwòro cige na ke, mii à kuru fínij'a jwo yii á.

2 Yii li cè na yii nyé a Kile Munaani ta MusaSaliyanji kuni jaaranji cye kurugo mε, ñka Jwumpe Nintanmpe yii à lógo maa dá pu na ke, puru cye kurugo yii à li ta.

3 Di yii à pyi maa mpyi funjɔ baa shiin bε? Kani yii à sìi ná Kile Munaani sínji i ke, naha na yii la nyé s'a lire pyi numε ná yii yabilimpii sífente e yε?

4 Karigii puni Kile à pyi yii á ke, cyir'à pyi kajwɔ baa ke? Nka cyire sí nyé a yaa cyi pyi kajwɔ baa mà dε!

5 Yii wíi! Kile ká u Munaani yaha l'à pa yii yyaha cû, ka yii i kakyanhala karii pyi, yii àha raa sônnji na yii na Musa Saliyanji kuni jaare ke, na lire

kurugo u à li pyi mε, ηka Jwumpe Nintanmpe yii à lógo maa dá pu na ke, lire kurugo u à lire pyi.

⁶ Nyε nde Ibirayima à pyi ke, lire tayyéreg'à pêe wuu á. U à dá Kile na, lire cye kurugo Kile à jwo na u à tíi*.

⁷ Lire e ke yii li cè, mpii pi à dá Kile na ke, pire pi nyε Ibirayima tûluge shiinbii sèsesee wuubii.

⁸ Kile Jwumpe Semεŋi mú s'a jwo a kwò na Kile na sí supyishinji sanji pyi shintilii u yyahē taan, pi dâniyanji kurugo. Lire kurugo u à jwo Ibirayima á na: «Mii sí jwó le supyishinji pun'á mu cye kurugo†.»

⁹ Ibirayima à dá Kile na, ka Kile si jwó le u á, amuni li mú nyε shin maha shin ká dá Kile na ke, u sí jwó le urufol'á Ibirayima fige.

¹⁰ Mpii pi na Musa Saliyanji kuni jaare marii sônji na Kile sí jwó le pir'á ke, pir'á cwo lajanke e mà kwò. Naha kurugo ye l'à séme Kile Jwumpe Semεŋi i na: «Yaaga maha yaaga k'à séme Saliyanji i ke, ηgemu ká mpyi u nyε na cyire kapyagii kurigii puni jaare mε, urufol'á lája‡.»

¹¹ Nyε nàkaana baa, sùpya sì n-jà n-tíi Kile yyahē taan Saliyanji cye kurugo mε, naha na ye l'à séme mú na: «Shinji u à tíi ke, dâniyanji cye kurugo, uru maha mpyi nyii na§.»

¹² Musa Saliyanji kuni ná dâniyanji wuuni jaaranji nyε niŋkin mε, naha na ye l'à séme mú na: «Ηgemu la ká mpyi si shinji ta Saliyanji cye kurugo ke, urufol'á yaa u Saliyanji kurigii puni jaara*.»

* 3:6 Zhenεzi 15.6

† 3:8 Zhenεzi 12.3; 18.18; 22.18

‡ 3:10

Duterenəmu 27.26

§ 3:11 Abakuki 2.4

* 3:12 Levitiki 18.5

13 Nka Kirisita à wuu lajanke lwó wuu cyaga, maa wuu shwɔ Saliyanji lajanke na. L'à séme mú na: «Shin maha shin pi à dūrugo cige e mà u bò ke, urufol'à lája†.»

14 Lir'à pyi, Kile à dùbabii mpiimu le Ibirayima á ke, bà pire si mpyi si nɔ supyishiñi sanñi na mú Yesu Kirisita cye kurugo mε. Kile à u Munaani jwømeeñi ndemu lwó ke, bà wuu si mpyi si lire ta dániyanji cye kurugo mε.

Musa Saliyanji nyε a Kile jwømeeñi fylinne mε

15 Mii cìnmpyiibii, mii sí kani là yyaha jwo yii á mà tàanna ná sùpyire karigii pyiñkanni i. Shiin shuunni ká tunmbyara le, pire mú shuunni i, shin niñkin sì n-jà tire kèege mε, u mú sì n-jà yaaga le tire e mε.

16 Nyε amuni Kile à tunmbyara le ná Ibirayima ná u tùluge e. Li nyε a séme: «Ibirayima ná u tùluyi i» mε. Li n'a mpyi a séme amuni, li mpyi na sí n-pyi mu à jwo u tùluy' à nyaha. Nka l'à séme: «Ibirayima ná u tùluge e‡» kuru ku nyε Kirisita.

17 Mii jwumpe jwøhe ku nyε ñke: Kile à tire tunmbyaare le, yyee ñkwuu sicyεere ná yyee beñjaaga ná kε (430) kàntugo, ka MusaSaliyanji si nta a pa. Uru Saliyanji sì n-jà Kile jwømeeñi fylinne, si nta raa ñko, mà li shi bò mε.

18 Kàmpyi Kile mpyi a sùpyire pyi u koolyii mà tàanna ná Saliyanji kuni naaranji i, li sàha mpyi na sì n-pyi jwømeeñi kayaala mε. Mà li ta Kile à jwø Ibirayima na jwømeeñi cye kurugo.

Naha kurugo Kile à Saliyanji kan yε?

† 3:13 Duterenəmu 21.23

‡ 3:16 Zhenεzi 12.7; 13.15; 24.7

19 L'aha mpyi amuni, jaha kurugo Kile à Saliyanji kan yε? U à u kan bà wuu si mpyi si u kafuunjki cέ mε. L'à pyi si yaa ná Ibirayima tùluge mpañi i, kur'á Kile à nde jwømeeeni lwó.

Nyε Kile mèlèkeebii ná pi toromayyahafoonji cye kurugo Saliyanji à nə sùpyire na.

20 Nka tèni i Kile à lire jwømeeeni lwó Ibirayima á ke, u kuro nyε a mpyi toromayyahafoonji i mε. Kile yabiliñi ye niñkin u à til'a yi jwo Ibirayima á.

21 Tá lir'à li cyēe na Saliyanji à kàntugo wà Kile jwømyahigil'á? Mà byanhara bá la! Kàmpyi Saliyanji mpyi na sí n-jà shin pyi Kile sùpya, u mpyi na sí n-jà sùpyire pyi ti tíi mú Kile yyahe taan.

22 Nka Kile Jwumpe Semenji à jwo na kapegigii mpyin'á fàンha ta sùpyire puni na. Lire e ke yaayi jwømeeeni Kile à lwó ke, pyiñkanni niñkinji na wà sí n-jà yire ta ke, lire li nyε mà dá Yesu Kirisita na.

23 Mà uru dánijani tèni yaha li sàha nə mε, Musa Saliyanji u mpyi a tèen sùpyire puni jnuñ'i mà wuu pyi kàsuñyii fiige. U à tèen wuu jnuñ'i fo mà sà nə tèni i Kile kun'à cyēe wuu na, ka wuu u dá Kirisita na ke.

24 Lire pyiñkanni na, Musa Saliyanji à wuu le kuni i fo mà sà ñkan Kirisita á, bà wuu si mpyi s'a ntòre ná shintiibil'e Kile yyahe taan dánijani cye kurugo mε.

25 Numε mà wuu yaha wuu à dá Kirisita na, wuu saha nyε Musa Saliyanji cye e mε.

Kile pyiñfente tanjanni

26 Yii pun'à pyi Kile pyì dánijani cye kurugo Yesu Kirisita wwojñeg e.

²⁷ Yii mpii pi à batize Yesu Kirisita wwojneeg e ke, yii à Kirisita yabilinji pyinkanni lwó.

²⁸ Lire e mu à pyi Yahutu yo, mu à pyi supyishinji sannji yo, mu à pyi biliwe yo, mu nyε a pyi biliwe mà yo, mu à pyi nò yo, mu à pyi ceewe yo, sùpya nyε a wwú sùpya e mε. Yii puni na nyε niñkin Yesu Kirisita wwojneeg cye kurugo.

²⁹ Nyε yii aha nta Kirisita wuu, yii mú na nyε Ibirayima tüluge shiin. Yaage jwomεeni Kile à lwó Ibirayima á ke, yii sí kuru ta mú.

4

¹ Yii na yaha si yi yyaha jwo yii á. Li na nyε bà tufoo maha jwomεe lwó u pyà á mε. Mà pyàñi yaha nàñkocyεere e, u maha mpyi biliwe fiige, mà li ta u tuñi yaayi puni nyε u wuyo.

² U byifeebii ná mpii pi na u karigii cwɔɔnre ke, pire maha yaha u na, fo tèni kyaa u tuñ'á jwo ke, lire ká nò.

³ Wuu mú pi ke, wuu mpyi mu à jwo nàñkopyire mà wuu yaha dijyεñi yasunñyi làdaabii bilere e.

⁴ Nka Kile jwomεeni tèn'á fùmñø ke, ka u u Jyanji tun u à si sùpya mà yaha MusaSaliyanji jwøh'i,

⁵ mpii pi nyε uru Saliyanji jwøh'i ke, bà u si mpyi si pire jùñø wwú bilere e, Kile si pi pyi u pyì mε.

⁶ Nde l'à li cyée na yii na nyε Kile pyì ke, lire li nyε Kile à u Jyanji Munaani* tun yii zòompii na, lire l'à li ta yii aha Kile náare yii maha jwo: «Baba, wuu Tu Kile!»

⁷ Nyε lir'á li cyée na yii à fworo bilere e. Yii à pyi numε Kile pyì. Ná yii s'à pyi u pyì de, yaayi puni

* ^{4:6} U Jyanji Munaani ná Kile Munaani nyε niñkin.

u à bégel'a yaha u pyìlibii mεε na ke, yii pi nyε yire tafeebii.

Poli funj'k'à pen ná Galati dánafeebil'e

8 Nyε tèecyiini i, yii mpyi na sàha ñkwò a pyi ná Kile e mε, lire e yii mpyi a yiye le yasunyji bilere e, njemu yi nyε yi nyε Kile sèe wuñi mε.

9 Nka numε yii nyε ná Kile e, a fo Kile bà u nyε ná yii e, naha na yii la nyε si núru yiye le yire dijyεnji yasunyji làdaabii bilere e yε? Yire yasunyji nyε fànha ná kajwɔɔ baa dε!

10 Yii maha canmpyaagii cyìi tòre canntanya, yìnyi yà na nyε amuni, tèrigii cyìi na nyε amuni, yyeegii cyìi na nyε amuni, naha na bε?

11 Yii kapyiinjkl'à mii funjø pen, fo mii na sônnji mii kanhare puni sí n-pyi kajwɔɔ baa.

12 Mii cìnmpyiibii, mii à fworo Yahutuubii làdaabii bilere e maa mpyi yii supyishinji sanji fiige. Mii na yii jnáare, yii i mpyi mii fiige, yii àha yiye le tire bilere e mε.

Mà mii yaha yii yyére yii nyε a mii mùmpenmε pyi mε.

13 Yii à li cè na yampe p'à mii pyi mii à tèen yii shwəhəl'e na tojcyiige, maa Jwumpe Nintanmpe jwo yii á.

14 Mii yamp'à yii tεenmε pen, ñka yii nyε a njíge maa jnycé mii na mε, yii à mii cùmø leme jnwø mu à jwo Kile mèlékejeni wà, mu à jwo Yesu Kirisita yabiliñi wi.

15 Lire tèni i, yii yyahayi mpyi a táan ná mii i sèl'e. Numε taa kuru yyetange de! Mii à dá li na na mii kyaa mpyi a táan yii á, kàmpyi li mpyi na sí n-jà n-pyi, yii mpyi na sí yii nyiigii wwû n-kan mii á.

16 Lire e ke mii na sèenji yu yii á ke, lire l'à mii pyi yii zàmpen bε?

17 Sùpyire ti na Jwumpe Nintampe labali na yu ke, tire na dìrili yii kurugo, ɳka sèeshiin bà mε. Pi la nyε si mii ná yii láha wuye na, bà yii si mpyi si zì ntaha pire fye e mε.

18 L'à jwɔ yii kwôro kuni njcenni i tèrigii puni i, ali mii mée ká mpyi mii nyε yii shwɔhɔl'e tèni ndemu i mε.

19 Mii pyìlibii, mii na nkànre yii kurugo sahanji layirilifoo fiige, fo Yesu Kirisita ká yii zòompii puni shwɔ a ta.

20 Cyage e mii nyε amε ke, li mpyi na sí n-táan mii i mà pyi yii shwɔhɔl'e nde tèni i, si jwuŋkanni kēenjé ná yii e, naha na ye nde mii sí n-pyi yii á ke, mii nyε a li cè mε.

Kile jwɔmεeni ná Kile Saliyanji na nyε Ibirayima cyeebii shuunniñi fiige

21 Mii à jwo yo! Yii mpaa la ku nyε si mpyi MusaSaliyanji jwɔh'i ke, ɳje Saliyanji Semenji à jwo ke, yii nyε a yire lógo mà?

22 L'à séme na Ibirayima à pùnampyire shuunni ta, wà à ta bilicwo á, wà s'à ta u cileñej'á.

23 Bilicwoñi pyàñ'á ta mà tåanna ná u sifeebii nyii wuuni i, ɳka cileñejí wuñ'á ta mà tåanna ná Kile jwɔmεeni i.

24 Mpe jwumpe jwɔh'á cûgo, mpaa cyeebii shuunniñi na nyε mu à jwo tunmbyara tateñeyε shuunni Kile à ntemu pyi ke. Agari u nyε bilicwoñi ke, uru u nyε mu à jwo tunmbyaare Kile à le ná Musa e Sinayi ñaŋke ñuñ'i ke, u pyìlibii maha sini bilii.

25 Nyε Agari na nyε Sinayi jaŋke fiige Arabubii kìnì i, maa mpyi na ha Zheruzalemu kànhe fiige mú, kuru ná ku shiinbii na nyε bilere e[†].

26 Nka Zheruzalemu kànhe ku nyε nìnyinji na ke, kuru nyε bilere e mε, kuru mú sí ku nyε wuu nuŋi.

27 L'à Séme na:
 «Cijiriŋε, ta mágure sèl'e,
 mu u nyε mu sàha laa yanjkanna cè mε, ta ñkwúuli
 funntange e,
 na ha na ye ceenjì nòŋ' à wâl'a yaha ke,
 uru pyìlibii sí nyaha n-tòro nòŋyiicwoŋi wuubii
 na[‡].»

28 Mii cìnmpyiibii, yii pi ke, yii à pyi Ishaka fiige, pyìlibii jwɔmeeṇi Kile à lwó maa pi kan Ibirayima á ke, pire pi nyε yii.

29 Bilicwoŋi pyàŋ' à ta u sifeebii nyii tanjkanni na, cilenjèŋi wuŋ' à ta Kile Munaani sífente cye kurugo. Nka bilicwoŋi pyàŋ' à tēe na cilenjèŋi wuŋi yyahe fwóhore, fo mà sà nō ninjaa na.

30 Nyε na ha Kile Jwumpe Semenjì à jwo ye? Y' à séme:
 «Ma bilicwoŋi ná u jyanjì kòrɔ, na ha na ye u nàzhan
 nyε kɔɔge e ná cilenjèŋi jyanjì i mε§.»

31 Lire kurugo mii cìnmpyiibii, wuu nyε bilicwoŋi pyìli mε, nka cilenjèŋi pyìlibii pi à sìi wuu.

5

Yii àha núru yiye le Musa Saliyanjì bilere e mε

[†] **4:25** Pyinkanni na Yahutuubii mpyi na Kile pêre maa piye pwɔ Musa Saliyanjì na fo mà sà mpyi bilii fiige ke, ná lire e Poli à Zheruzalemu tàanna na ha ñke cyage e. [‡] **4:27** Ezayi 54.1 [§] **4:30** Zhenɛzi 21.10

¹ Kirisita à wuu yige bilere e, bà wuu si mpyi si mpyi wuye wuu, sèenji na mε. Lire e yii kwôro pur'e, yii àha nûru yiye le bilere mεere na mε.

² Yii lôgo! Mii Poli, mii sí yi jwo yii á, yii aha nta yii à dá li na na yii à yaa yii kwòn si nta zhwɔ, lire e Kirisita kajwɔ saha nyε yii á mε.

³ Mii sí nûru pu taha yii á, shin maha shin u à uye kan pi à kwòn ke, urufol'à yaa u a MusaSaliyanji kurigii puni jaare.

⁴ Yii pi na jcaa si ntí Kile yyahe taan Musa Saliyanji cye kurugo ke, yii à kàntugo wà Yesu Kirisita na, lire e Kile sì jwɔ yii na si yii shwɔ mε.

⁵ Wuu pi ke, Kile Munaani à wuu pyi wuu à tèen li taan na wuu sí n-tí Kile yyahe taan wuu dâniyanji kurugo.

⁶ Wuu aha mpyi Yesu Kirisita wwojεege e, l'à pyi ñkwòn yo, l'à pyi ñkwònmbaa yo, lire là nyε na wíi mε. Nde li na wíi ke, lire li nyε mà dá Yesu Kirisita na. Wuu ná wuye shwòhòlò kapyiñkii tàange maha lire cyêe.

⁷ Yii fèjkanni mpyi a jwɔ sèenji kuni i, jofoo u à yii yige l'e yε?

⁸ Yii li cè na yii yyerefoonji Kile kapyii bà mε.

⁹ Yii nyε a cè na: «bwúuruñi yîrigeyirige yaani nim-bileni maha mbyìmpe niñcwònhòmpe puni yîrige» mà?

¹⁰ Lire ná li wuuni mú i, mii à cyεge taha Kafoonji Yesu na na yii sôññøjkanni ná mii wuuni sí n-pyi niñkin. Ñka shin maha shin ká yii wurugo ke, Kile sí yoge kwòn urufoo na.

¹¹ Mii cìnmpyiibii, mii wi ke, mii n'a mpyi na Kile jwumpe yu mà yyaha tíi ná ñkwònji i, na sùpya

sì n-jà n-shwɔ u baa mε, shin mpyi na sì n-sìi mii yyaha fwóhərɔ nijjaa mε. Jwumpe mii na yu, na Yesu Kirisita à kwû kworokworocige na ke, puru mpyi na sì n-sìi n-waha wà na mú mε.

¹² Mii la ku nyε, mpii pi nyε na yii wuruge na yige sèenji kuni i ná ɻkwònñi kani i ke, pi àha li dá ɻkwònñi na mε, pi piye túnñø!

Yii Kile Munaani yaha li yii yyaha cû

¹³ Mii cìnmpyiibii, yii pi ke, Kile à yii yyer'a yige bilere e, ɻka yii àha lire pyi kañuñø s'a yii nyii wogigii pyi mε. Yii yiye kyaa táan yiy'á, yii raa jwɔge yiye na.

¹⁴ Naha na yε Kile Saliyanı puni na ntaa mpe jwumpe ninjinni i: «Ma supyijεenji kyaa táan may'á, bà mu yabilinji kyal'à táan may'á mε*.»

¹⁵ ɻka yii yabilimpii ká yíri yiye fye e, marii yiye nɔni, marii yiye kyaa sige yaaya fiige, yii a yiye kàanmucaa yii àha yiye këege ɻkwò mε.

¹⁶ Mpe mii la nyε si jwo yii á ke, puru pu nyε: yii a jaare yii yyaha tíi ná Kile Munaani nyii wuuni i, lire ká mpyi, yii saha sì raa yii nyii karigii nimpegigii pyi mε.

¹⁷ Naha kurugo yε sùpyańi nyii wogigii nyε a táan Kile Munaani á mε, Kile Munaani nyii wuuni sí nyε a táan sùpyań'á mε. Cyire kapyaagii shuunniñ'à tún. Lire e Kile Munaani ká mpyi yii e, yii saha sì raa yii nyii karigii pyi mε.

¹⁸ Yii aha Kile Munaani yaha l'à yii yyaha cû, Musa Saliyanı fànhe saha sì n-pyi yii na mε.

* ^{5:14} Levitiki 19.18

19 Wuu aha ntaha wuu nyii wuuni fye e, wuu kapyiñkii cyi maha mpyi ncyii: jacwoore ná katupwohøyí ná silege baa karigii

20 ná kacyinzunni ná sìñkanmpe ná pege ná yoge ná yijcyëge ná lùyirintoni ná fadiyanji ná mbèmbaanji ná ndàhalañi

21 ná nyipëenni ná sinmbyaani ná lakyanhayi ná cyire fiige karigii. Mii à fyâンha a yi jwo, ñka mii sí yi taha, shin maha shin u kapyinjii ká mpyi cyire ncyii, urufoo nàzhan nyë Kile Saanre e më.

22 Kile Munaani ká sùpyañi ñgemu yyaha cû ke, urufoo kapyiñkii cyi maha mpyi ncyii: tàange ná funntange ná yyeñiñke ná lùtaanni ná sùpyigire ná cènmpe ná dánasupyigire ná

23 nyùmpijke ná cùmayenaji. Uru saliya nyë ñgemu u nyë na cyire karigii shiñi tùnni më.

24 Mpii pi nyë Yesu Kirisita wuubii ke, pir' à pi nyii karigii ná pi mùntanma wogigii bò, bà Yesu Kirisita à bò kworokworocige na më.

25 Kile Munaani cye kurugo wuu à shìñi nivonñi ta, lire kurugo, wuu Kile Munaani yaha li wuu yyaha cû.

26 Wuu wà kà uye pêe më, wuu àha raa wuye ñwò cwôre më, wuu àha raa wuye yijcyëge pyi më.

6

1 Mii cìnmpyiibii, yii pi à yiye yaha Kile Munaani li i ñkêennji ke, wà ká Kile kafuun pyi, yii urufoo yëre ná lùtaanni i, yii i u le kuni nintiini i. Yii mú s'a yiye kàanmucaa lire fiige kà ñkwò yii ta më.

2 Yii yiye tègë yii i yiye tugure lwó, lire pyiñkanni na, yii sí KirisitaSaliyanji fûnñø.

³ Ngemu ká a sônnji na ur'à pwórø pi sanmpii na, mà li ta u jyε a sìi yafyin mε, urufoo na uye jwø fáanŋji.

⁴ Shin maha shin à yaa u uye toroŋkanni kàanmucya sèl'e. L'aha nta l'à jwø, urufol'à yaa u pyi funntange e, u sí jyε a yaa u wabere wuu fwóhørø mε.

⁵ Naha kurugo yε Kile sí shin maha shin yíbe u kapyiŋkii kyaa na.

⁶ Nyε ḡemū ká a yii kâlali Kile jwumpe na ke, yii a yii cyeyaayi yà kaan urufol'á.

Nde mu à pyi ke, lire tòonŋji mu maha nta

⁷ Yii àha raa yiye jwø fáanŋja mε, sùpya sì n-jà raa Kile fare mε. Sùpyaŋji ká yaage shinji ḡemū nûgo ke, kuru shinji u maha ḡkwòn.

⁸ Lire jwøhe ku jyε na ḡemū ká a u karigii pyi mà tâanna ná u jyii wuuni i ke, kwùŋji u jyε na urufoo sigili. Nka ḡemū ká a u karigii pyi mà tâanna ná Kile Munaani jyii wuuni i ke, Kile Munaani sí urufoo tôon ná shinji niŋkwombaŋji i.

⁹ Nyε l'aha mpyi amuni, wuu àha ḡkànha kacenŋkii mpyiŋji taan mε, naha kurugo yε wuu aha màban le kacenŋkii mpyiŋji i, tèni là na ma, wuu sí n-pa li tòonŋji ta.

¹⁰ Lire kurugo wuu a kacenŋkii pyi sùpyire pun'á tère o tère e wuu à li laage ta ke. Nka wuu cìnmpyiibii dánafeebii wuuni l'à lyε.

Jwumpe nizampe

¹¹ Nyε yii nte sémere nintibuunte wíi, mii yabilinji cyεge k'à ti sém'a tûugo yii á.

¹² Mpíi la ku jyε yii raa ḡkwùun fânhe e ke, pi na lire pyi si nta ntáan sùpyir'á. Kabile niŋkin jwøh'i pi

nyε, pi la nyε sùpyire s'a pi yyaha fwóhore na pi na
yu na Kirisita kwùŋji kanni u sí n-jà sùpyanji shwɔ
mε.

¹³ Mà li ta, pire pi à kwòn ke, pi yabilimpii nyε na
naare mà yyaha túi ná MusaSaliyanji i mε. Pi la nyε
yii i ɳkwòn si nta raa piye cyêre na yii à ɳen'a taha
pire fye e.

¹⁴ Mii wi ke, mii nyε a sìi na li caa si naye
jwo si cye taha yaaga na mà tòro wuu Kafoonji
Yesu Kirisita kworokworocige na mε. Kuru
kworokworocige kurugo dijyεnji tòonŋ'à kwò mii
á, mii tòonŋji mû s'à kwò ɳge dijyεnji i.

¹⁵ Wà à kwòn yo, wà nyε a kwòn mà yo, yaaga nyε
lire e mε, zònji nivənŋi Kile maha le wuu e ke, uru
u na wíi.

¹⁶ Mpii pi na li kuni naare ke, Kile u yyeniŋke kan
pir'á, u u ɲùnaara ta pi na. Kile sùpyire kyaa na mii
nyε, tire ti nyε Izirayeli.

¹⁷ Sùpya kà núru na kànha mε, nəɔpiiyi yi nyε mii
cyeere na ke, Yesu kurugo mii à yire ta.

¹⁸ Mii cìnmpyiibii, wuu Kafoonji Yesu Kirisita u
ŋwɔ yii puni niŋkin niŋkinji na u u jwó le yii á.
Amiina!

KILE JWUMPE SEMEJI JWUMPE NINTANMPE

New Testament in Senoufo, Supyire Farakala; spp

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Supyire Sénoufo (Sénoufo, Supyire)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Senoufo, Supyire

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
9c94658e-b59d-5cd7-bd2e-4e0770667d41